nisi jus annexionis aliud inducat : nec tamen tollit jus quærendum annexum juri digniori jam quæsito. Hoc dicit secundùm Zen.

Si is, cui de Canonicatu, Præbenda, & dignitate, personatu, vel Officio per felicis recordationis Nicolai Papæ vel Celestini prædecessorum nostrorum literas gratia in aliqua Ecclesia facta erat, constitutionis nostræ revocatoriæ tempore Canonicatum & Præbendam, dignitati, personatui, vel Officio alicui non annexam erat adeptus, licèt dignitatem, personatum, seu Officium inibi expectaret : propter expectationem hujusmodi privatus non intelligitur jure, quod in Canonicatu & Præbenda fuerat Canonicè assecutus : jus tamen quod ad dignitatem, personatum, vel Officium competebat eidem, juxta verba dictæ revocationis intelligitur revocatum. Non sic autem si Canonicatum cum dignitate, personatu aut Officio, conferri tantùm Canonico consuetis, [f] fuerat assecutus sub expectatione Præbendæ : cùm jus magis dignum, quod iste in dignitate, personatu, seu Officio hujusmodi jam habebat, jus minùs dignum Canonicatûs retineat, cujus Canonicatûs ratione jus eidem salvum remanet, ad Præbendam nulli alii debitam, Apostolica ante ipsum auctoritate recepto. Sed & si ex Episcopi vel alterius cujuscunque collatione vel provisione adeptus fuerat in eadem Ecclesia dignitatem, personatum, sive Officium conferri tantùm Canonico consueta : præfatus, qui Canonicatum auctoritate Apostolica jam habebat, idem erit censendum.

[f] Dicunt Petr. de Anch. & Archid. quòd reseriptum impetrantis à Papa dignitatem non facta mentione consuetudinis, de qua non obtinet, per *l. honores*, §. 11. *ff. de Decur.* est surreptitium. Font.

XL. Idem. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Obest revocatio gratiæ Præbendam expectanti ; & Decreti interpositio, etiam ignoranti. Hoc dicit. Zen.

[g] Quodam per literas felicis recordationis Nicolai Papæ prædecessoris nostri Canonicatum sub expectatione vacaturæ Præbendæ in certa Ecclesia obtinente, successor ejus Celestinus cuidam alteri similem in eadem Ecclesia gratiam fecit, quem omnibus etiam ante ipsum auctoritate Apostolica, vel quavis alia in Ecclesia ipsa receptis voluit anteferri [h] cum interpositione Decreti : priusquam tamen ad primum & ejus executores secundæ gratiæ notitia pervenisset, vacans Præbenda eidem primo per suos fuit executores collata : post hujusmodi autem & ante factam secundo collationem ipsius Præbendæ, nostra constitutio revocatoria emanavit : & quoniam quis eorum jus habeat in Præbenda hujusmodi dubitatur, nos neutrum illorum habere jus decernimus in eadem. Prima enim collatio post & contra Decretum à dicto Celestino interpositum facta, licèt ab ignorantibus & etiam ignoranti, non obtinet firmitatem. Jus verò, quod secundo ad Præbendam, non in Præbenda hujusmodi competebat (cùm nostram revocationem ejus collatio non præcesserit) per eam penitùs est sublatum.

[g] Expectativas ad vacaturam omnino sustulit Conc. Trid. *sess.* 24. *de refor. c.* 19.

[h] De clausula *anteferri*, vide latè per Felin. *in ca. Capitulum. ext. de reseri.*

XLI. Idem. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Mandatum de providendo de beneficio ad collationem Capituli pertinente, non tangit jus singularis Canonici. Hoc dicit secundùm Zen.

[i] Petrus de Anch. notat mandatum etiam adstringere gerentem vices ejus cui mandatur : similiter mandatum factum vices gerenti, quia deficit principalis, debet postèà per principalem commoda recipienti eam impleri *l. secundùm naturam. ff. de reg. jur.* Neque poterit per vices gerentem impleri, in his enim mandatis intelligitur re stante in eodem statu *l. 1. ff. si ex nox. caus. ag.* Font.

Mandatum Apostolicum tibi directum, ut T. Clerico de beneficio spectante ad collationem Narbonen. Capituli provideres, beneficia ejusdem Capituli, sive dentur in communi per ipsum, sive per Canonicos ejusdem Ecclesiæ, singulares vice ac auctoritate Capituli, aut ex jure ipsius de consuetudine vel statuto, meritò comprehendit [i]. Ad beneficia tamen ratione dignitatum, personatuum, vel Officiorum, quæ nonnulli ex eisdem Canonicis obtinent in ipsa Ecclesia, ad eorundem collationem spectantia mandatum hujusmodi minimè se extendit. Idem esse censemus, si ratione Præbendarum suarum ad ipsos, Canonicos collatio dictorum beneficiorum singulariter pertinere noscatur. Nisi contineatur forsitan in mandato, quòd eidem Clerico provideas de beneficio ad collationem Narbon. Capituli pertinente communiter vel divisim : tunc enim de beneficiis, quæ ad ipsorum collationem pertinent, ratione hujusmodi Præbendarum poteris providere.

DE CLERICO ÆGROTANTE VEL DEBILITATO.

TITULUS V.

I. Bonifacius VIII. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Datio Coadjutorum Episcoporum & suorum Superiorum est de majoribus causis & spectat ad solum Papam : potest tamen Episcopus senio vel infirmitate perpetua impeditus de consensu Capituli sui vel majoris partis sibi auctoritate Apostolica unum vel duos Coadjutores assumere : & si demens fuerit, Capitulum aut duæ partes ipsius hoc facient. Sed si Episcopus contradicit, tunc nil innovabit Capitulum, sed Episcopi & Ecclesiæ conditionem quàm citò poterit, intimabit Papæ. Et Coadjutores illi sumptus moderatos habebunt de proventibus Prælatorum ipsorum. Joan. And.

[k] Quam auctoritatem habeant Coadjutores dati Episcopis senibus vel infirmis, latè docet Oldradus *Cons.* 44.

Pastoralis officii debitum exequentes, declaramus atque statuimus, Coadjutorum [k] Episcoporum & Superiorum Prælatorum dationem intelligendam esse de causis majoribus, & referendam ad Sedem Apostolicam, ac ab ea, consuetudine non obstante contraria, tantummodo postulandam.

Verùm ne hoc prætextu Ecclesiæ, existentes præcipuè in remotis, dispendia patiantur, nos earum in hac parte indemnitatibus prævalere volentes, hac generali constitutione sancimus, ut Episcopus senio aut valetudine corporali gravatus, vel etiam aliàs adeò impeditus perpetuò, ut officium suum nequeat exercere : possit de sui consilio & assensu Capituli vel majoris partis ipsius unum, vel duos auctoritate Apostolica Coadjutores assumere, ad dictum officium exequendum. Si verò Episcopus demens fuerit, & quid velit aut nolit exprimere nesciat, vel non possit : tunc ejus Capitulum vel duæ ipsius partes eadem auctoritate unum aut duos Coadjutores assumant idoneos, qui ejus officium exequantur. Si autem Episcopus senio aut incurabili morbo gravatus, vel perpetuo impedimento detentus, ad sui executionem officii reddatur inutilis : & Coadjutorem assumere vel habere noluerit, licèt à Capitulo requisitus proprio, se illius non indigere suffragio forsitan asserendo : tunc nil per Capitulum innovetur, sed hoc casu & etiam proximo idem Capitulum Episcopi & Ecclesiæ suæ conditionem & statum ac facti circumstantias universas, quàm citò poterit fideliter & explicitè referat ad notitiam dictæ Sedis, recepturi humiliter & efficaciter impleturi, quod super hoc per Sedem ipsam contigerit ordinari. Præsenti quoque adjicimus sanctioni, ut Coadjutores hujusmodi de proventibus Prælatorum, in quorum assumentur auxilium, sumptus recipiant moderatos, ab alienatione qualibet de bonis Ecclesiasticis Prælatorum ipsorum vel Ecclesiarum suarum quomodolibet facienda penitùs abstinentes : rationem non solùm in districto examine, sed & Prælatis eisdem, si sanæ mentis extiterint, ac Capitulis eorumdem, seu etiam ipsorum Prælatorum successoribus, si hoc anteà non fecerint, plenariam reddituri. Ceterùm quod de Episcopis præmittitur ad Superiores etiam Prælatos esse volumus & intelligimus referendum.

DE INSTITUTIONIBUS.

TITULUS VI.

I. Bonifacius VIII. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Capitulum Sede vacante, licèt beneficia ad Episcopi collationem spectantia conferre non possit, tamen ad illa præsentatos instituere potest. Hoc dicit Zen.

[l] Varias significationes hujus vocis, Capitulum, posnit Joan. And. *in c. Capitulum. sup. de reser.*

Si Capitulum [l] Sede vacante beneficia, quæ ad collationem Episcopi pertinent, conferre non possit, Præsentatos tamen à Patronis potest admittere, si sint idonei, & eos instituere in beneficiis, ad quæ fuerint præsentati. Licèt ad Episcopum, si superesset, admissio & institutio hujusmodi pertineret.

II. Idem, [c. an. 1298. *Romæ.*]

Non repellit præsentatum defectus sacrorum Ordinum. Hoc dicit Zen.

[m] Not. idoneitatem & tempus hic per copulam poni. Unde non sat est quòd intra tempus juris possit promoveri, sed debent etiam aliæ idoneitates concurrere. Dom. & Pet. de Anch. Font.

Si is, ad quem Rectoris præsentatio in aliqua Parœciali Ecclesia noscitur pertinere, quempiam non constitutum in sacris præsentet ad eam : ipsum [m] (dummodo aliàs sit idoneus, & intra tempus à jure statutum ad Ordines, quos ipsius Ecclesiæ cura requirit, valeat promoveri) decernimus admittendum.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ ET ECCLESIÆ NON VACANTIS.

TITULUS VII.

I. Innocentius IV. Dilecto filio Andreæ Capellano nostro. [c. an. 1250. *Romæ.*]

Si mandetur alicui provideri de dignitate vacatura, quam duxerit acceptandam, & vacat dignitas, quam ante acceptationem Ordinarius confert, tenet ipsius collatio : etiam si executor impetrantis ante acceptationem fecerit reservationem, inhibitionem, & processus super prima vacante. Joan. And.

Quia cunctis : *Et infrà.* Proponebatur itaque pro parte tua, quòd cùm prædicta Præpositura dum vacabat, tibi per eum, qui conferre potuit ipsam, collata fuisset : collatio hujusmodi Canonica existebat, maximè cùm nulla per Priorem ipsum, quæ illam impedire posset inhibitio præcessisset. Dicebat autem pars altera, quòd cùm præmissæ literæ Sede Carnoten. vacante fuissent in Capitulo publicatæ, ac præfatus Episcopus tunc de Capitulo ipso esset, ibique præsens existeret, ignorare non potuit mandatum Apostolicum (super conferenda memorato D. Præbenda vel dignitate sine cura, quam ipse duceret acceptandam, cùm primò in Ecclesia ipsa prædicta vacaret) alii fuisse directum, & sic per consequens facultatem sibi esse sublatam conferendi hujusmodi dignitatem : propter quod videbatur quòd nec per se nec per alium præfatam

Præposituram curam non habentem animarum annexam, quæ primò post mandatum ipsum in Ecclesia prædicta vacavit, potuerit alicui personæ conferre. Præsertim cùm jam dictus Prior eodem publicato mandato mox præfato D. Præbendam vel dignitatem curam hujusmodi non habentem, quàm primò in eadem Ecclesia vacare contingeret, contulisset : nec aliàs etiam, prout allegabatur, prodesse poterat ipsius Episcopi ignorantia in hac parte. Nam si alicui à Sede Apost. concedatur, quòd excommunicari non possit : licèt id forsan suus ignoret Episcopus, non tamen propter hoc ejus ligatur sententiâ, si quam proferat in eumdem. Similiter si alicui conferendi Præbendam aliquam tribuatur à Sede Apost. potestas : ex hoc ipso videtur, quòd sit Episcopo conferendi tunc eam penitùs interdicta facultas. Nec obstaret si fortè objiceretur, quòd lex seu constitutio & mandatum nullos adstringunt, nisi postquam ad notitiam [n] pervenerint eorumdem, aut nisi post tempus, intra quod ignorare minimè debuissent, quia in privilegiis & indulgentiis, seu concessionibus specialibus secùs existit, in quibus sufficit, quòd ad illorum, quibus conceduntur, notitiam perveniant : ut patet cùm indulgetur alicui, quòd excommunicari non possit, sicut superiùs est expressum. Et quidem cùm tribuitur alicui potestas conferendi Præbendam : videtur proculdubio ei concedi aliquid speciale. Adjiciebatur insuper, quòd cùm sententia statim arctet etiam ignorantem : quoniam si contra Prælatum aliquem absentem depositionis sententia proferatur, contractus, quos iniit ignoranter postèa ut Prælatus, nullum robur obtinent firmitatis : & in supradictis literis irritum decernimus & inane, quicquid super hujusmodi Præbenda vel dignitate contra nostrum contigerit attentari mandatum : collatio, quam idem Episcopus post tale nostrum Decretum, sive illud ignoraverit, sive non, de præfata Præpositura per se vel per alium fecerat, non valebat. Ex parte verò tua extitit replicatum, quòd hæc de illis privilegiis & indulgentiis, æquitate suadente, debent intelligi, quæ vim suam habent mox cùm ad illos, quibus conceduntur perveniunt : ex quorum tenore liquidò nosci potest, quòd talis circa ea fuerit intentio concedentis : utpote cùm alicui conceditur quòd excommunicari non possit : ex hoc enim evidenter apparet aliis ipsum excommunicandi ademptam esse penitùs facultatem : non sic autem si alicui conferendi Præbendam, sive certa, sive incerta tribuatur potestas ; non enim tunc esse videtur tribuentis intentio, ut per hoc ei, ad cujus donationem Præbenda ipsa pertinet, conferendi possibilitas adimatur : nisi prius ille sibi notificet, quòd eam velit per hujusmodi potestatem conferre, aut ei collationem interdicat illius, vel postquam illi notificaverit talem potestatem fore sibi concessam, vacuum decernat & irritum si secùs de ipsa præsumat. Quia cùm illi non amplior detur potestas, quàm ipse Romanus Pontifex habeat in hac parte, sicut per eam, quam obtinet ipse Romanus Pontifex facultas conferendi beneficium vel Præbendam, nisi suam insinuet voluntatem, alicui non aufertur ; similiter & per eam, quæ taliter illi ab ipso conceditur, ei, ad quem ipsius Præbendæ spectat collatio, priusquam insinuet ille sibi quòd eam velit concedere, vel etiam conferat, si fortè vacet, potestas non tollitur conferendi, nisi forsan quòd ipsam conferre non possit, exprimatur in concessione hujusmodi potestatis ; tunc enim licèt talem concessionem fortassis ignoret, sua tamen collatio, si postmodum Præbendam ipsam conferat, nihil valet : cùm satis super hoc concedentis intentio agnoscatur, sicut cùm indulgetur alicui quòd excommunicari non valeat, ut in superioribus est præmissum. Subjunctum etiam extitit, quòd cùm memorato Priori per præfatas literas mandassemus ut memorato D. Præbendam, vel dignitatem sine cura, quam acceptandam duceret, si vacaret tunc, vel quàm primò vacare contingeret, in Ecclesia prædicta conferret : Idem Prior providendi ei de Præbenda, vel dignitate ipsa, nisi post accepta-

[n] Vide Decium & Docto. *in c. cognoscentes. ext. de Const.* & Turrecremata*m in ca. In istis. §. leges. dist.* 4.

tionem ipsius [o], non habebat aliquam potestatem. Unde cùm sæpedicta Præpositura fuerit tibi, antequam illam idem D. acceptaret, præfati Episcopi auctoritate collata, hujusmodi collatio talis mandati nostri prætextu, etiam si priùs illud Episcopus ipse sciviſſet, non poterat vacuari. Nostrum autem in hac parte Decretum ad Præbendam seu dignitatem, quam prædictus D. acceptaret, referri debebat : alioquin super incerto fuisset editum, nec aliquem adstrinxisset. Sed extitit ex adverso responsum : quòd etsi Præfatus Prior jam dicto D. Præbendam vel dignitatem hujusmodi cùm vacaret ante hujusmodi acceptationem conferre nequiret, idem tamen D. Præbendam vel dignitatem talem licitè posset & liberè acceptare : quare prædictus Episcopus præfatam Præposituram (cùm non priùs eum requisierit, an acceptare vellet eamdem) cuiquam conferre non potuit, quinimò ipsius collatio (cùm idem D. Præposituram ipsam postmodum acceptaverit) irritari debebat, & concessio per jam dictum Archipresbyterum sibi facta, debet stabilis permanere : Sicut cùm legatur alicui unus ex servis, quem elegerit, vel optaverit, & hæres ante optionem illius manumittit aliquem, vel alienat ex illis : profectò manumissio vel alienatio irritatur, cedituque ille legato, si legatarius eum duxerit eligendum. Econtrà verò pro parte tua propositum extitit, quòd id in ultimis voluntatibus tenet, nec præmissa in legatis futuris, quemadmodum in extantibus habent locum : quia nec etiam ad optandum, seu eligendum ex illis, sicut ex iſtis potest terminus assignari. Et gravis inesset conditio quoddámque incongruum videretur : si quando mandaretur alicui de beneficio, quod duceret acceptandum in aliqua Provincia, quàm primò illud vacare contingeret, provideri : oporteret ipsum [p] in singulis beneficiis postmodum inibi vacantibus (prorogata non absque periculo forsitan ipsorum collatione) requiri. unde cùm sæpè præfato Priori fuisset injunctum, ut dicto D. Præbendam vel dignitatem, quam acceptandam duceret, si vacaret in Ecclesia memorata, vel quàm citò contingeret eam vacare, sibi auctoritate Apostolica conferret : & ita eidem D. circa futuras, sive vacaturas Præbendas vel dignitates tales ipsius Ecclesiæ optio data esset, non poterat per hoc memorati Episcopi in illis, quando vacarent, collatio impediri, nisi forsan cùm aliquam ex eis vacare contingeret, illam ipse D. priusquam eam conferret Episcopus, acceptaret : vel etiam nisi ante vacationem alicujus ipsarum vacaturarum ex his primam vel eâ omissâ, ex aliqua causa ulteriorem duceret acceptandam : quia taliter acceptatam conferre postmodum Episcopus non valeret. Nos itaque tam tuis, quàm præfati D. rationibus pleniùs intellectis, quia sæpè dictam Præposituram ad te voluimus pertinere, ipsam tibi (habito fratrum nostrorum consilio) adjudicare curavimus : ipsi [q] D. super ea perpetuum silentium imponentes.

[o] Do. not. hic quòd executorum ad conferendum beneficium quod impetrans duxerit acceptandum inhibitio, intimatio, collatio ante tempus vacationis non ligat Ordinarium, quia potestas in eventu conditionis non exercetur ante purificatam conditionem. Facit *c. si pro te. sup. de reseript.* Font.

[p] *al. ita*, oporteret eum. Vide *Cle. 1. §. secùs. infr. eod.*

[q] *al. ita*, memorato D. super ea, &c.

II. Bonifacius VIII. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Omnis promissio, per quam datur via ad beneficia vacatura, est reprobata. Joan. And.

[r] Vide Conc. Trid. *sess.* 16. *de refor. c.* 19.

Detestanda [r] iniquorum perversitas abstinere nesciens à vetitis, nec gaudere debito modo concessis, dignè plerumque officium excitat Præsidentis ad ea, quæ justa fuerant considerationi concessa, cùm in abusum ea vergere circumspicit, discretione prævia revocanda. Sanè licèt olim fuerit Canonica constitutione [1] decretum, quòd ii [f], qui promittunt aliquibus de beneficiis Ecclesiasticis, cùm poterunt, vel cùm facultas se obtulerit, providere, promissiones suas, facultate se offerente, debeant adimplere : quia tamen, sicut experientia docuit, per promissiones hujusmodi, quæ per importunitatem nimiam, per quam non concedenda multoties conceduntur, & per ambitionem improbatam, ut plurimùm extorquentur, aperitur via sub tali palliatione verborum ad promittenda damnabiliter [t] contra Lateranense Concilium beneficia vacatura, mortis alienæ votum ingeritur, & Ecclesiis, ac Prælatis, & personis Ecclesiasticis gravamina plurima inferuntur. Nos malis hujusmodi, & animarum periculis occurrere cupientes, promissiones easdem, & aliàs quascunque sub quovis modo, aut forma verborum decetero faciendas, per quas directè vel indirectè operiri via valeat ad beneficia vacatura, auctoritate Apostolica penitùs reprobamus, & omnino viribus vacuamus, decernentes per eas, vel ipsarum aliquam ad providendum alicui nullum deinceps quomodolibet obligari.

[f] *al.* ut hi.

[t] Nota quòd contraveniens juri peccat. *gl. de Pœni. dist.* 1. *in summa.* Imò incurrit notam infamiæ. *cap. illud. de majorit. & obedientia.* Vide Bar. *in l. si quis pro eo. ff. de fidejuss.* & gl. *in cap.* 1. *de scru. in ordin. faci.* Vide quæ dixi *in c. perpetuæ. sup. de electi.* Font.

¶ Pith. [1] *Licèt olim fuerit Canonica constitutione.*] Cap. accedens. ext. eod. tit.

III. Idem. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Habens literas Apostolicas Sedis super primo beneficio, dignitate, vel Præbenda, quod duxerit acceptandum, certum acceptare non potest : sed primum quod vacabit, vel ex causa secundum, vel ulterius poterit acceptare. Reservationes, processus, & decreta contra hoc facta non valent. Joan. And.

[u] *al. ita*, quam seu quod duxerit, &c. quam varietatem etiam agnovit glos. hic.

Ne captandæ alienæ mortis occasio ex benignitate gratiarum Sedis Apostolicæ tribuatur : Declarandum duximus quòd is, cui ab eadem Sede, ut ei provideatur de Præbenda, dignitate, vel personatu, aut alio beneficio in aliqua Provincia, Diœcesi, vel Ecclesia : quem [u], seu quod duxerit acceptandum : certis sibi super hoc executoribus deputatis gratia noscitur esse facta. Licèt in genere primum personatum, dignitatem, Præbendam, seu beneficium in eadem Provincia, Diœcesi, vel Ecclesia vacaturum ; aut secundum, seu ulterius, si rationabilis causa subsit, valeat acceptare. Certum tamen & expressum priusquam vacet acceptare non potest. Quod si fecerit, etiam si per executores ejus secundùm acceptationem hujusmodi facta fuerit reservatio, inhibitio, variique processus, ac sententiæ promulgatæ : tam acceptatio [x] ipsa, quàm processus viribus careant, nec aliquam obtineant roboris firmitatem : imò nisi acceptator ille dignitatem, Præbendam, personatum, seu Beneficium taliter acceptatum & reservatum per collationem, vel institutionem postmodum factam de vacanti jam adeptus, vel ei jus in ipso fuerit acquisitum : per eum, ad quem ejusdem personatûs, dignitatis, Præbendæ, aut Beneficii collatio seu provisio pertinet (dictis acceptatione, ac executorum processibus inde secutis nequaquam obstantibus) de illo vacanti liberè poterit alii provideri.

[x] Vide *l. per Fundum. ff. de servi. rustic. prædio.*

IV. Idem. [c. an. 1298. *Romæ.*]

Sine speciali mandato non inhibet executor generaliter collationem beneficiorum Provinciæ : specialiter verò reservat primum, & inhibet ulteriorem non sine mandato : nec tunc tenet collatio contrà facta. Hoc dicit Dominicus.

[y] Nota quòd executor datus ad providendum seu conferendum, non potest reservare, vel inhibere in genere, sed in specie sic, & rationem ponit hic Jo. Andr. & Innoc. *in ca. Cùm dilectus, sup. de jur. patro.* Franc.

Executor [y] super provisione alicujus à Sede Apostolica, per generales literas in aliqua Provincia deputatus, Prælatis, & aliis, ad quos beneficiorum in eadem Provincia spectat collatio, ne ad provisionem aliquorum procedant, donec illi, pro quo scribitur fit provisum, non potest generaliter inhibere.